

6. Rimm-Kaufman, S., Baroody, A., Larsen, R., Curby, T., & Abry, T. (2015). To what extent do teacher-student interaction quality and student gender contribute to fifth graders' engagement in mathematics learning? *Journal of Educational Psychology*, p. 170–185.
7. Suzić N., Marić T., Malešević D. (2018). Effects of nonviolent communication training program on elementary school children. *Artic journal* p. 35-62
https://www.researchgate.net/publication/337088040_EFFECTS_OF_NONVIOLENT_COMMUNICATION_TRAINING_PROGRAM_ON_ELEMENTARY_SCHOOL_CHILDREN

Зборовська І. В.,
студентка 2 р.н. магістратури кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук та соціальних технологій НаУКМА
Науковий керівник: **Гусак Н. Є.**,
кандидат соціологічних наук, доцент,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
e-mail: gusakny@ukma.edu.ua

РОЛЬ МІСЦЕВОЇ ГРОМАДИ У ПІДТРИМЦІ ЛЮДЕЙ З ДЕМЕНЦІЄЮ

Місцева територіальна громада стає важливим ресурсом для отримання послуг та безпосередньо впливає на якість життя людини з деменцією. Симптоми хвороби та стигматизація суспільства породжують труднощі у житті людей з деменцією. Вони перестають відвідувати улюблені місця через надмірний шум та скупчення людей, уникають прогулянок на вулиці через ризик загубитись та не отримати допомогу, втрачають соціальні зв'язки через скептичне ставлення сусідів до сигналізації на входних дверях квартири. Проте водночас зі зростанням кількості зафіксованих випадків деменції у світі зростає й кількість людей з деменцією, що живуть незалежно та отримують необхідні послуги за місцем свого проживання. Ці тези мають на меті описати можливості місцевої громади у підтримці соціального здоров'я людей з деменцією на основі аналізу досліджень, проведених 2020-2021 років за участі людей з деменцією та їх членів подружжя.

Місцева територіальна громада у даному контексті розглядається як місце, де особа проживає та взаємодіє з різними об'єктами нерухомості у певних географічних межах. Однак люди, що живуть з деменцією, додають до цього визначення соціальну та емоційну складові й визначають місцеву громаду як територіально та емоційно близьке місце зі своїми соціальними групами. Згідно з результатами опитування людей з деменцією у Швеції, місцеву територіальну громаду було визначено як «зону пішої доступності, що має суб'єктивне значення та забезпечує можливість вільно пересуватися та почуватися молодю» (Li, Keady & Ward, 2021; Odzakovic et al., 2020).

Clark et al. (2020) виділяють два основних аспекти місцевої громади, важливих для людей з деменцією: 1) надання практичної підтримки, товарів і послуг; 2) розвиток стосунків і взаємодія. Водночас люди з деменцією відчують користь від соціальної

взаємодії не лише через спілкування з друзями, але й тоді, коли знайомі наглядають за ними під час прогулянок, пересічні люди впізнають їх, вітаються і просять про незначну допомогу. Для них важливими є приналежність до груп за інтересами та формування мережі підтримки, зокрема через обмін телефонними номерами із сусідами. Li et al. (2021) описали це як зв'язок з ресурсами та зв'язок з людьми, додавши до цього третій аспект – зв'язок з місцевістю. Останнє стосується пам'ятних локацій, можливості спостерігати за активним життям (дитячі майданчики, парки) та займатися улюбленими справами (наприклад, шопінгом). Окремо варто додати фізичну активність та наближеність до природи, що позитивно впливають на самопочуття людей з деменцією (Odzakovic et al., 2020).

Можливості, які люди з деменцією хочуть мати в своїх місцевих громадах, відповідають трьом вимірам соціального здоров'я – йдеться про реалізацію потенціалу, забезпечення певного ступеня незалежності, участь в соціальній взаємодії. Ці три виміри досягаються через волонтерство чи заняття, що відповідають потенціалу особи, можливість самостійно здійснювати певні дії (проводити час на вулиці, купувати продукти харчування тощо), особисте спілкування та приналежність до груп (Huber et al., 2011; Dröes et al., 2017). Люди з деменцією, прагнучи почуватися залученими в активне життя та протистояти ізоляції, застосовують різні стратегії. Так, нові соціальні зв'язки люди встановлюють через контакти з близькими родичами та друзями або шляхом планування спонтанних зустрічей для знайомств: відвідування кав'ярень в обідній час, вибір лавки в парку тощо. Існують також «фасилітовані знайомства», що передбачають допомогу професійних доглядальників чи соціальних працівників. Завдяки їм люди з деменцією приєднуються до існуючих в громаді груп за інтересами або групових занять в державних чи недержавних установах. Якщо соціальна взаємодія в такий спосіб неможлива, то люди з деменцією створюють враження залученості через спостереження за людьми через вікно або використання телевізора чи радіо. Тому важливим є підвищення обізнаності суспільства щодо деменції та пропагування створення «дружніх до деменції» середовищ (Odzakovic et al., 2021; Sturge et al., 2021).

Зазначені аспекти важливості місцевої громади в житті людей з деменцією мають бути враховані при плануванні відповідних послуг. Водночас наявні труднощі у використанні місцевих ресурсів зумовлюють потребу в додаткових дослідженнях щодо шляхів розвитку «дружніх до деменції» спільнот.

Список використаних джерел:

1. Clark, A., Campbell, S., Keady, J., Kullberg, A., Manji, K., Rummery, K., & Ward, R. (2020). Neighbourhoods as relational places for people living with dementia. *Social Science & Medicine*, 252, 112927.
2. Dröes, R. M., Chattat, R., Diaz, A., Gove, D., Graff, M., Murphy, K., ... & INTERDEM Social Health Taskforce. (2017). Social health and dementia: a European consensus on the operationalization of the concept and directions for research and practice. *Aging & Mental Health*, 21(1), 4-17.

3. Huber, M., Knottnerus, J.A., Green, L., van der Horst, H., Jadad, A.R., Kromhout, D., ... Smid, H. (2011). How should we define health? *BMJ*, 343, d4163.
4. Li, X., Keady, J., & Ward, R. (2021). Transforming lived places into the connected neighbourhood: a longitudinal narrative study of five couples where one partner has an early diagnosis of dementia. *Ageing & Society*, 41(3), 605-627.
5. Odzakovic, E., Hellström, I., Ward, R., & Kullberg, A. (2020). 'O verjoyed that I can go outside': Using walking interviews to learn about the lived experience and meaning of neighbourhood for people living with dementia. *Dementia*, 19(7), 2199-2219.
6. Odzakovic, E., Kullberg, A., Hellström, I., Clark, A., Campbell, S., Manji, K., ... & Ward, R. (2021). 'It's our pleasure, we count cars here': an exploration of the 'neighbourhood-based connections' for people living alone with dementia. *Ageing & Society*, 41(3), 645-670.
7. Sturge, J., Klaassens, M., Lager, D., Weitkamp, G., Vegter, D., & Meijering, L. (2021). Using the concept of activity space to understand the social health of older adults living with memory problems and dementia at home. *Social Science & Medicine*, 288, 113208.

Міхєєва В. В.,
студентка 4 курсу кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
e-mail: vladylava.mikhieieva@ukma.edu.ua
Науковий керівник: **Гусак Н. Є.**,
кандидат соціологічних наук, доцент,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
e-mail: gusakny@ukma.edu.ua

ОСНОВНІ ПРОЯВИ ТА ЧИННИКИ ЕМОЦІЙНОГО ДИСТРЕСУ ЖІНОК В ПОСТНАТАЛЬНИЙ ПЕРІОД

Постнатальний період пов'язаний з психологічними, емоційними та фізіологічними змінами в житті жінки, що супроводжуються трансформацією її соціального, професійного та сімейного життя. Згідно з Bauer et al. (2014), 20% від усіх жінок мають труднощі з психічним здоров'ям у постнатальний період.

Емоційний дистрес, депресія, тривога та розлади адаптації є неповним переліком ймовірних труднощів, з якими стикаються жінки в постнатальний період (Coates, Ayers & de Visser, 2014). Емоційним дистресом вважається стан емоційних страждань, що виникає у людини під впливом травматичного досвіду або події й охоплює широкий спектр симптомів, серед яких відчуття плаксивості та тривоги є найбільш розповсюдженими. Плаксивість у жінок в цей період виникає через нездатність впоратись з труднощами та обов'язками материнства, а тривога – наслідок усвідомлення нової материнської ролі або піклування про стан здоров'я малюка. Серед менш розповсюджених симптомів - паніка, надмірне розмірковування, гнів та слабкість, відчуття ізольованості та самотності (Coates, de Visser & Ayers, 2015). Характерними ознаками дистресу є депресивний стан та тривога, що можуть проявлятися неочікувано та тривати протягом короткого періоду часу (Kandola, 2020).

Основною причиною виникнення емоційного дистресу в постнатальний період є нереалістичні очікування щодо материнства. Додатково жінки можуть відчувати фізичне